

Е. Баженова, канд. экон. наук, доц.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

МОДЕЛИРОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ СИСТЕМО ЗНАЧИМЫХ ЭКОНОМИК МИРА НА ДИНАМИКУ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ УКРАИНЫ

В статье построена векторная авторегрессионная модель экономики Украины, которая позволяет исследовать шоки со стороны системно значимых стран на ключевые показатели функционирования отечественной экономики. В качестве переменных внешнего блока были выбраны цена на нефть, темпы роста реального ВВП и индексы потребительских цен в странах с развитой экономикой, странах Азии с формирующимся рынком, а также развивающихся странах Азии. Определено, что шоки со стороны "больших" экономик довольно продолжительно абсорбируются отечественной экономикой. Доказано, что значительная часть вариативности прироста индекса реального ВВП Украины обуславливается внешними факторами, при этом цена на нефть не оказывает существенного влияния на ее объяснение. Наибольшее влияние на колебания прироста индекса реального ВВП Украины среди внешних факторов оказывает инфляция в развитых странах, что подтверждает импорт инфляции в Украину из этих экономик.

Ключевые слова: внешняя устойчивость экономики, системно значимые страны, векторная авторегрессионная модель, вариативность индекса реального валового внутреннего продукта.

O. Bazhenova, PhD in Economics, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

MODELING OF WORLD'S SYSTEMICALLY IMPORTANT ECONOMIES IMPACT ON THE DYNAMICS OF MACROECONOMIC INDICATORS IN UKRAINE

This paper develops the vector autoregression model of the Ukraine's economy for exploring the dynamics of key indicators of the domestic economy in response to the shocks from systemically important economies. The foreign variables in the model are growth rates of real GDP, consumer price indices in the advanced economies and in countries of emerging and developing Asia and oil price. The results suggest that the shocks from the "large" economies are absorbed by the domestic economy for a long time. A significant part of the variability of real GDP growth index in Ukraine is due to external factors. Inflation in advanced countries has the most significant influence on this variability (among other external shocks) that confirms inflation import from these economies. At the same time the price of oil does not significantly contribute to the explanation of the mentioned variability. Given the euro area share increase in foreign trade and China's impact on metal market conditions this paper also explores the influence of these economies' indicators (notably production indices and consumer price indices) on Ukraine's economy.

Keywords: external sustainability, systemically important economies, vector autoregression model, variability of the real gross domestic product index.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015; 2 (167): 43-48

УДК 332.122 (477)

JEL R11

DOI: dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/167-2/7

Р. Білик, канд. экон. наук, доц., докторант
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджено проблематику зміцнення фінансової основи розвитку регіонів як складової політики забезпечення економічної безпеки та одного з найважливіших напрямів децентралізації влади в Україні. Визначено основні проблеми фінансування регіонального розвитку, виявлено недоліки міжбюджетних відносин та перешкоди накопичення фінансового ресурсу місцевих громад. Встановлено, що основним наслідком фінансової слабкості регіонів стала неможливість концентрації коштів для фінансування пріоритетних інвестиційних проектів і заходів регіонального розвитку. Визначено пріоритетні напрями зміцнення фінансового забезпечення регіонів у розрізі завдань регіональної політики та з урахуванням оголошеної в Україні децентралізації влади та розширення фіскальних повноважень регіонів.

Ключові слова: політика регіонального розвитку, децентралізація влади, регіональні економічні інтереси, фінансування регіонального розвитку, місцеві бюджети, фінансова самостійність регіонів, принцип субсидіарності.

Вступ. Ключовим завданням регіональної політики є розробка напрямів та механізмів передачі частини державних повноважень та відповідних фінансових ресурсів на нижчий рівень управління, спираючись на демократичні цінності та виходячи з положень Конституції України. Фінансове забезпечення розвитку регіонів тривалий час перебувало у залежності від рішень центральних органів влади, що не залишало місцевим органам влади та органам місцевого самоврядування простору для дій та прояву ініціативності у пошуку ресурсів. Недостатність фінансових ресурсів для регіонів і громад зумовлена тим, що більшість з них не мають достатньої податкової бази. За підсумками 2013 р. дотаційність 5419 місцевих бюджетів в Україні становила понад 70%, а 483 територіальні громади на 90% утримувалися за рахунок коштів державного бюджету. Фінансова залежність місцевого самоврядування від централізованих надходжень бюджетних коштів в Україні набула характеру хронічної проблеми:

- майже 95% українських територіальних громад отримують державні дотації;

- понад половину сільських територіальних громад України майже на 70% залежать від дотацій, що виділяються Центром на забезпечення їх повсякденних потреб;
- бюджетні зобов'язання органів місцевого самоврядування забезпечена лише на 85% від реальних потреб.

Зазначені проблеми фінансового забезпечення розвитку на регіональному і місцевому рівні вимагають опрацювання пріоритетів передачі централізованого бюджетного ресурсу від держави до органів місцевої влади. У цьому зв'язку децентралізація влади часто ототожнюється з фіскальною децентралізацією, що ускладнює розуміння цілей реформування регіональної політики. З огляду на це виникає потреба дослідження співвідношення зазначених категорій у контексті необхідності забезпечення національної безпеки та економічної безпеки регіонів.

Огляд літератури. Аналізуючи еволюцію державної регіональної політики в Україні, українські науковці (зокрема Долішній М.І. [1], Черевко О.В. [2] та ін.) зазначають збереження значної диференціації регіонального соціально-економічного розвитку та посилення необхідності впровадження науково обґрунтованої державної

політики структурних перетворень. В основі цього процесу дослідники вбачають оптимізацію інституційно-правового забезпечення регіонального розвитку, що дозволило б створити новий базис ефективної взаємодії центру та регіонів.

Низка дослідників ([3], [4], [5]) виокремлюють такі основні напрями забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів: удосконалення правової бази (забезпечення прийняття однозначних рішень при виникненні конфліктних ситуацій між центром і регіонами), збереження ресурсного потенціалу регіону, розвиток самостійної бюджетно-фінансової політики регіонів тощо.

На думку дослідників [1, с. 7-17], динамічний розвиток регіонів має стати результатом свідомої децентралізації державного менеджменту. Це стосується передусім децентралізації фінансових відносин між державою та регіонами.

Окремі науковці вважають, що економічна безпека регіону як категорія базується на регіональних інтересах, зокрема: створення умов для забезпечення і підтримки гідного рівня і якості життя населення; формування апарату управління, який реалізує раціональне використання і подальший прогресивний розвиток існуючого природно-ресурсного й економічного потенціалу; проведення автономної соціально-економічної політики в регіоні; збалансована та інтегрована участь у фінансовій системі країни [6, с. 23-29]. Наприклад, Яценко Н. М. зауважує, що регіональні інтереси проявляються у стабільному відтворенні та збільшенні природно-ресурсного, економічного, техніко-технологічного, інтелектуального, інноваційно-інвестиційного, інформаційного, екологічного та соціального потенціалу регіону; розвитку міжрегіональних зв'язків, запровадженні нової системи міжбюджетних відносин, створенні технополісів, технопарків, виробничих кластерів [7, с. 6]. З іншого боку, на думку Шевченко О.В., ситуація у сфері наповнення і виконання місцевих бюджетів має низку недоліків та ризиків, які без ужиття відповідних заходів можуть перерости у загрози стабільності наповнення місцевих бюджетів і виконання місцевою владою повноважень [8].

Більшість вітчизняних дослідників збігаються у думці, що децентралізація управління повинна стати однією з базових засад реформування регіональної політики в Україні. У контексті цього оптимізація фінансового забезпечення регіонів, на нашу думку, виступає одним з критеріїв економічної безпеки території. Водночас, на сьогодні відсутній єдиний підхід щодо трактування поняття економічної безпеки регіону. Так само необхідним є узгодження параметрів децентралізації повноважень з необхідністю забезпечення економічної безпеки регіону і територіальної цілісності країни з огляду на розширення фінансової самостійності регіонів.

Методологія дослідження. Методологічною основою дослідження є сучасні теоретичні моделі просторового розвитку, інституційної економіки, розробки з проблем формування і реалізації політики регіонального розвитку. Дослідження базується на комплексному підході, який дає можливість поєднати питання забезпечення економічної безпеки регіону із завданнями фінансування регіонального розвитку в умовах децентралізації влади.

Для цілей нашого дослідження визначимо, що економічна безпека регіону – це комплексна структура, яка характеризує рівень відкритості економіки, здатність регіону до самофінансування та підвищення якості життя населення і надає можливість ефективної реалізації експортного, інноваційного, інтелектуального та трудо-

вого потенціалу, що є об'єктивною передумовою протистояння зовнішнім та внутрішнім загрозам.

Мета дослідження полягає у обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо формування та реалізації державної політики фінансового забезпечення регіонального розвитку з урахуванням потреби гарантування економічної безпеки регіонів України та з орієнтацією на проголошений державою курс на зростання економічної і фінансової самостійності регіонів.

Основні результати.

Актуальні проблеми фінансування регіонального розвитку в Україні.

Основними загрозами стабільності наповнення місцевих бюджетів і виконання місцевою владою повноважень є наступні:

1. Поступове зменшення обсягу доходної частини місцевих бюджетів і скорочення видаткової частини, що при незмінності податкового законодавства у частині наділення місцевих бюджетів ефективними і достатніми джерелами надходжень призведе до неможливості виконання місцевими радами і місцевими державними адміністраціями повноважень у повній мірі.

2. Невиконання соціальних програм, зниження рівня соціального забезпечення громадян, наростання соціального невдоволення можуть стати наслідками несвоечасного і неповного фінансування соціальних потреб громад та регіонів. Дія державних цільових програм, з яких фінансуються видатки в одних і тих самих сферах економіки, призводить до розпорощення коштів та їх неефективного використання.

3. Позбавлення регіонів коштів на фінансування капітальних проектів, реформування житлово-комунального господарства, ведення дорожнього та житлового будівництва [8].

Нині фінансування регіонального розвитку в Україні орієнтується на дотримання таких принципів:

- забезпечення унітарності України та цілісності її території, включаючи єдність економічного простору на всій території держави;
- поєднання процесів централізації та децентралізації влади, гармонізація загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів;
- максимальне наближення послуг, що надаються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, до безпосередніх споживачів;
- диференційованість надання державної підтримки регіонам відповідно до умов, критеріїв та строків, визначених законодавством.

Інституційно-правове підґрунтя удосконалення фінансового забезпечення розвитку регіонів в Україні формується, передусім, Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2020 року (яка визначає ключові проблеми регіонального розвитку, пріоритети державної регіональної політики з точки зору загальнонаціональних потреб та інтересів) та Законом України "Про стимулювання розвитку регіонів" (що визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної регіональної політики щодо стимулювання розвитку регіонів та подолання депресивності території).

Так, Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року визначає низку засадничих принципів формування державної регіональної політики [9]:

- узгодження інтересів – сприяння узгодженню інтересів держави, регіону, місцевої громади в процесі реалізації державної регіональної політики;
- децентралізація повноважень – забезпечення децентралізації державного управління регіональним розвитком у відповідності з принципами субсидіарності;

- ефективне господарювання на місцевому рівні, врахування інституційних особливостей та ресурсного потенціалу територій;

- конкурентоспроможність – сприяння формуванню конкурентоспроможних регіональних соціально-економічних комплексів;

- інтегрованість – сприяння оптимізації розміщення продуктивних сил та розвитку міжрегіонального співробітництва;

- інституційна підтримка регіонального розвитку.

Попри низку інституційних новацій та практичних урядових рішень щодо розширення фінансової бази регіонів, у сфері фінансового забезпечення регіонального розвитку протягом останніх років проявились наступні негативні тенденції:

- надходження обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів забезпечено не в повному обсязі, що унеможливує забезпечення належного рівня утримання та розвитку об'єктів соціальної сфери та комунальної інфраструктури;

- у більшості обласних програм передбачено кошти, які не підкріплені можливостями бюджетного фінансування і не спираються на реальні розрахунки щодо їх забезпечення;

- зберігається недостатність коштів на реалізацію інфраструктурних проектів, які потребують значного бюджетного фінансування.

Залишається неефективним запроваджений у 2008 році інструмент стимулювання розвитку регіонів – Угоди щодо регіонального розвитку. Основна причина – відсутність дисципліни щодо фінансування договірних зобов'язань сторін. Так, за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у 2012 році угод щодо регіонального розвитку профінансовано у такому обсязі: Вінницька область – 149,4 млн. грн. або 23,5 % від запланованого річного обсягу фінансування; Волинська – 98,6 млн. грн. або 30,9 %; Івано-Франківська – 37,5 млн. грн. або 29,4 %; Львівська – 356,3 млн. грн. або 76,4%; Херсонська – 119,4 млн. грн. або 31,2%. У структурі фінансування значна частка припадала на заходи, пов'язані з підготовкою і проведенням фінальної частини Чемпіонату Європи з футболу ЄВРО-2012.

Найновіший фінансовий інструмент підтримки регіонального розвитку – Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) – також досі не запрацював на повну потужність. Так, за даними Рахункової палати України у 2012 році не вдалося повною мірою забезпечити досягнення головної цілі створення ДФРР – надання фінансової підтримки регіонам для формування "точок зростання", реалізації низки пріоритетних для них інноваційно-інвестиційних програм та, відповідно, створення нових робочих місць.

Головними причинами цього було недотримання окремими місцевими органами влади, розпорядниками коштів встановлених вимог законодавства щодо концентрації коштів на фінансуванні пріоритетних інвестиційних програм (проектів) і заходів регіонального розвитку, максимального спрямування коштів на фінансування об'єктів з високим ступенем будівельної готовності та пускових об'єктів, недостатня урегульованість правового забезпечення використання коштів ДФРР.

Щорічно зростає залежність місцевих бюджетів від трансфертів з державного (до 55 %), а частка власних доходів є мізерною (8-11 %). Тому в контексті задекларованих пріоритетів фінансової децентралізації поки що зарано говорити про суттєве зміцнення доходної частини місцевих бюджетів.

Відбулось уповільнення темпів зростання доходів і витратків місцевих бюджетів: якщо у січні-липні 2013 р.

темпи зростання доходів становили 106,1 %, то у січні-липні 2014 р. темпи зростання доходів знизились і становили 99,1 %. Динаміка витратків становила, відповідно, 108,4 % і 99,8 %. Загальний обсяг надходжень до місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) у січні-липні 2014 р. становив 57,9 млрд. грн., що на 0,9 % менше за показник січня-липня 2013 р. Загальний обсяг витратків місцевих бюджетів становив 124,9 млрд грн. (на 0,2 % менше).

Ситуація з фінансуванням регіонального розвитку ускладнюється нестачею внутрішніх регіональних ресурсів для реалізації проектів розвитку. Так, навіть у таких "бюджетно профіцитних" регіонах, як Харківська область, реалізація більшості програм розвитку вимагає дотацій з державного бюджету, а фінансові ресурси місцевих бюджетів, наприклад, Львівської області подекуди не дозволяють навіть сплатити за надані енергоносії та профінансувати витратки на оплату праці. В більшості регіонів та міст України бракує фінансових ресурсів, необхідних для ефективного планування регіонального розвитку, що є наслідком надмірної централізації фінансової системи.

Загалом, створенню ефективної системи місцевого самоврядування та раціональному розподілу повноважень і ресурсів між територіальними рівнями управління тривалий час перешкождали наступні чинники:

- 1) Відсутність законодавчої норми про територіальну основу місцевого самоврядування; невизначеність статусу та повноважень громади як базової одиниці адміністративно-територіального устрою України. Це унеможливило практичне запровадження принципів субсидіарності та повсюдності юрисдикції органів місцевого самоврядування, ускладнювало процеси самореалізації та саморозвитку на рівні громади.

- 2) Відсутність раціонального та чіткого розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями, поширення практики "ручного управління" та адміністративного втручання виконавчої влади у сферу діяльності місцевого самоврядування (у тому числі, на обласному та районному рівнях), що призводило до дублювання повноважень, виникнення неузгодженостей у розв'язанні нагальних соціально-економічних проблем територіального розвитку.

- 3) Відсутність в органів місцевого самоврядування достатніх повноважень та відповідних фінансових ресурсів для вирішення поточних питань, пов'язаних з життєзабезпеченням мешканців громади, а тим більше – для фінансування довгострокових проектів, спрямованих на зміцнення економічного потенціалу територій. Зазначене призвело до перекладання відповідальності за розвиток громад на владу регіону чи навіть на центральні органи влади.

- 4) Економічна слабкість невеликих громад, що призвело до зростання їх залежності від гарантованої бюджетної підтримки. Так, понад половину сільських територіальних громад України майже на 70 % залежать від дотацій з державного бюджету на забезпечення їх повсякденних потреб.

- 5) Відсутність партнерських відносин між Центром і регіонами та подекуди – "бюджетна дискримінація" одних регіонів на користь інших. Як наслідок, відбулось порушення взаємодії між центром і регіонами та між регіонами, а у окремих випадках – це призвело до протиставлення інтересів окремих регіонів інтересам усієї держави.

Пріоритетні напрями зміцнення фінансового забезпечення регіонів у розрізі завдань нової регіональної політики

У "Стратегії реформ-2020" [10] значна увага приділена питанням децентралізації влади та реформі місцевого самоврядування, реформі регіональної політики, податковій реформі. Зокрема, передбачено збільшити частку коштів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни з 31 до 61%. Такі реформи віднесені до числа восьми першочергових реформ.

Параметри пропонуваної децентралізації управління закріплено у Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [11]. Основна мета практичного втілення Концепції – створити умови для формування ефективного місцевого самоврядування та дієздатної системи територіальних органів виконавчої влади.

Кардинальний перегляд відносин держави і регіонів у процесі децентралізації потребуватиме узгодження цілей регіонального розвитку з пріоритетами реформ на державному рівні. У загальному підсумку цілі регіонального розвитку мають бути тісно інтегровані у загальну стратегію реформ (рис. 1). Модернізація державної політики регіонального розвитку повинна сформувати дієве інституційне підґрунтя для підвищення конкурентоспроможності регіонів, досягнення збалансованого регіонального розвитку, сприяти прискоренню євроінтеграційного просування України і стати фундаментом, на підґрунті якого відбуватиметься просування України шляхом "Європи регіонів".

З метою розширення фінансової бази підтримки регіонального розвитку та забезпечення самодостатності територіальних громад, в умовах завдань нової регіональної політики, необхідно:

- поступово розширити перелік інструментів, якими користується місцева влада для збільшення обсягу класних коштів. Це і залучення інвестицій, і розширення ринків кредитування поточних потреб (зокрема, у сфері житлово-комунального господарства на фінансування утримання мереж водопостачання, ремонту будівель), і вихід на фінансові ринки;
- поширювати програмно-цільовий метод складення та виконання місцевих бюджетів з метою підвищення прозорості та ефективності використання бюджетних коштів;
- упорядкувати міжбюджетні відносини, збільшити частку цільового фінансування, забезпечити формування горизонтальних міжбюджетних відносин;
- забезпечити розширення доходної бази місцевих бюджетів, передавання часток окремих загальнодержавних податків (податку на прибуток підприємств; запровадження податку на нерухомість), пошук небюджетних фінансових ресурсів.
- встановлювати взаємозв'язок бюджетних показників із стратегічними цілями соціально-економічного розвитку територій з метою підвищення рівня обґрунтованості бюджетного планування на місцевому рівні, поступово запроваджувати планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу;
- підвищити ефективність витрачання коштів Державного фонду регіонального розвитку з метою контролю напрямків його використання. Передбачити у Порядку використання коштів ДФРР запровадження механізмів, які б регламентували спрямування коштів на реалізацію інноваційно-інвестиційних програм розвитку і модернізації виробничої, транспортної та інженерної

інфраструктур регіонального значення та створення нових робочих місць.

Висновки. Таким чином, удосконалення фінансового забезпечення розвитку регіонів, зміцнення доходної частини місцевих бюджетів, оптимізація видатків та зростання фінансової спроможності громад передбачає, серед іншого:

- початок практичної реалізації реформи місцевого самоврядування у напрямі децентралізації фінансових ресурсів і наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями у сферах володіння і розпорядження активами громади;
- закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел доходів та розширення доходної бази місцевих бюджетів через передання до місцевих бюджетів 10 % податку на прибуток підприємств усіх форм власності (крім комунальної), розташованих на території громади, а також плати за надання адміністративних послуг, державного мита, 80 % надходжень від екологічного податку;
- розширення переліку місцевих податків і зборів, включення до нього плати за землю (об'єднавши її з чинним податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки);
- надання права місцевим радам міст, селищ і сіл самостійно встановлювати розмір зборів на пiдакцизні товари та податку на нерухоме майно за умови визначення на державному рівні їх граничних розмірів.

Дискусія. Нещодавніми змінами до Податкового та Бюджетного кодексів Кабінет Міністрів України пропонує надати місцевим радам, у першу чергу радам міст, селищ і сіл, додаткові фінансові ресурси, а також змінити систему надання трансфертів з державного бюджету. Зокрема, пропонується: скоротити економічно невідповідні податки та збори (витрати на адміністрування яких перевищують надходження); запровадити індекс доходної спроможності місцевих бюджетів та визначати обсяг трансфертів до місцевих бюджетів залежно від значення цього індексу; досягти підвищення самостійності місцевих бюджетів у прийнятті самоврядних рішень, зокрема, надання права затверджувати місцеві бюджети самостійно ще до ухвалення Державного бюджету; запровадити нові види трансфертів (зокрема, субвенції для підтримки медичної та освітньої сфер) та посилення відповідальності профільних міністерств за дотримання передбачених обсягів фінансування цих сфер.

Запропоновані зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України дозволять збільшити фінансовий ресурс місцевих бюджетів на близько 40 млрд. грн. вже у 2015 році. Новації також дозволять підвищити активність громад щодо акумулювання ресурсів для власного розвитку, вільного розпорядження ними, залучення інвестиційних ресурсів.

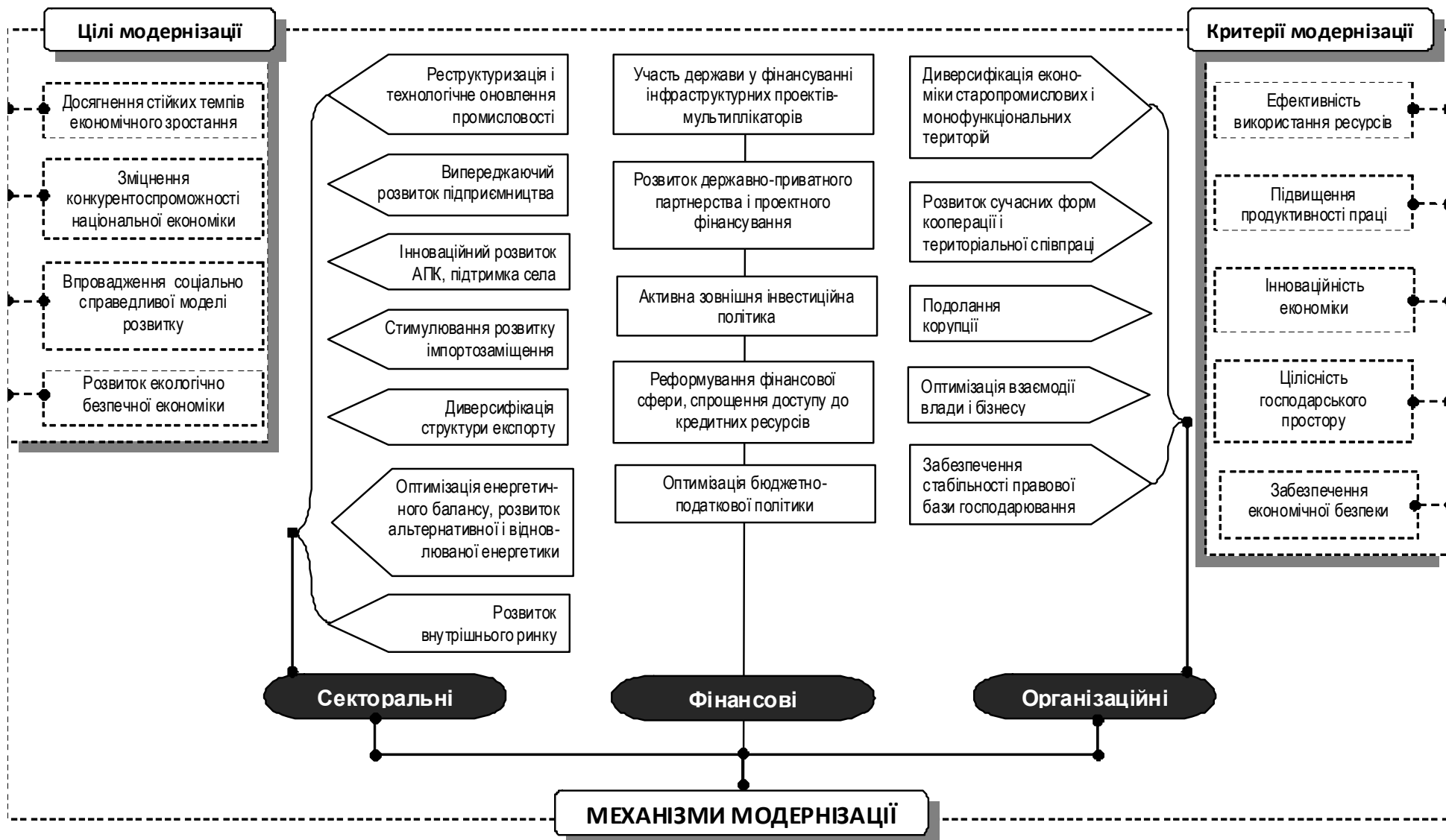

Рис. 1. Інтеграція нової політики регіонального розвитку у стратегію модернізації управлінсько-економічних відносин в Україні.

Джерело: складено автором

Водночас, викликає сумніви можливість забезпечити бюджетно-податкову дисципліну на місцевому рівні в умовах розширення фіскальних повноважень органів місцевого самоврядування. На нашу думку, практична реалізація ініціатив щодо подальшої децентралізації влади в Україні має відбуватись контрольовано і поетапно. В умовах зростання загроз національній безпеці необґрунтовані рішення щодо зростання самостійності регіонів можуть призвести до втрати державою впливу на економічні і соціальні процеси у регіонах. Відтак, у своїх дослідженнях ми пропонуємо вибудувати наступну ієрархію цілей реформування політики регіонального розвитку: 1) забезпечення національної безпеки та недопущення розростання внутрішніх загроз територіальній цілісності країни; 2) спрямування зусиль на створення рівних умов для зростання конкурентоспроможності регіонів; 3) посилення стимулюючого впливу держави щодо підвищення економічної активності на місцевому рівні; 4) посилення відповідальності місцевої влади за розвиток підпорядкованої території і досягнення публічності і підзвітності громаді. У цьому контексті управлінська та фінансова децентралізація не повинна бути метою реформ а має виступати лише одним з механізмів, дія якого спрямована на досягнення зазначених цілей регіональної політики.

Список використаних джерел

1. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети [текст] / М.І. Долішній – К.: Наукова думка, 2006. – 512 с.
2. Черевко О.В. Стратегія соціально-економічного розвитку регіонів України: [монографія] / О.В. Черевко – Черкаси: Брама-Україна, 2006. – 424 с.
3. Монастирський Г.Л. Модернізаційна парадигма управління економічним розвитком територіальних спільнот базового рівня: [монографія] / Г.Л. Монастирський. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2010. – 464 с.

Р. Билык, канд. экон. наук, доц., докторант

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича, Черновцы, Украина

ФИНАНСОВОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В УКРАИНЕ В КОНТЕКСТЕ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ

В статье исследована проблематика укрепления финансовой основы развития регионов как составляющей политики обеспечения экономической безопасности и одного из важнейших направлений децентрализации власти в Украине. Определены основные проблемы финансирования регионального развития, выявлены недостатки межбюджетных отношений и препятствия накоплению финансового ресурса местных общин. Установлено, что основным следствием финансовой "слабости" регионов стала невозможность концентрации средств для финансирования приоритетных инвестиционных проектов и мероприятий регионального развития. Определены приоритетные направления укрепления финансового обеспечения регионов в разрезе задач региональной политики и с учетом объявленной в Украине децентрализации власти и расширения фискальных полномочий регионов.

Ключевые слова: политика регионального развития, децентрализация власти, региональные экономические интересы, финансирование регионального развития, местные бюджеты, финансовая самостоятельность регионов, принцип субсидиарности.

R. Bilyk, PhD in Economics, Associate Professor

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

FINANCIAL SUPPORT OF REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF DECENTRALIZATION

The paper studies issues of strengthening the financial basis of regional development as a component of economic security policy and one of the most important areas of administrative decentralization in Ukraine. Main problems of regional development financing identified, ineffectiveness of inter-budget relations proved and the obstacles for accumulation of financial resources of local communities determined. It has been shown that main consequence of regional financial "weakness" was the inability to concentrate resources for prior investment projects and activities of regional development. The measures for strengthening of the financial security of regions in the context of regional policy objectives and according to the announced decentralization and fiscal reforms in regions offered. It is proved that for strengthening the financial base of support for regional development and ensuring self-sufficiency of territorial communities, in terms of the objectives of the new regional policy, it is necessary: to gradually expand the list of instruments used by local authorities to increase the amount of cool tools; disseminate program-target method of compilation and execution of local budgets with the aim of increasing transparency and efficiency of use of budgetary funds; to organize intergovernmental relations, to increase the share of targeted funding, to ensure the formation of horizontal intergovernmental relations; to provide for the expansion of the revenue base of local budgets, transfer of shares separate national taxes, the search for extra-budgetary financial resources.

Keywords: regional development policy, administrative decentralization, regional economic interests, financing of regional development, local budgets, financial independence of regions, the principle of subsidiarity.

4. Резніков О.Л. Забезпечення соціально-економічної безпеки регіону – нагальне завдання сьогодення [Електронний ресурс] / О. Л. Резніков. – Режим доступу: http://dspace.nbuv.gov.ua/dspace/bitstream/handle/123456789/2537/st_40_12.pdf?sequence=1

5. Радіонов Ю. Стан розвитку та деякі напрямки модернізації регіонів України / Ю. Радіонов // Регіональна економіка. – 2012. – № 2 (64) – С.38-47.

6. Гуменюк А. Еволюція теоретичних положень економічної безпеки в умовах трансформацій / А.Гуменюк // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. – 2012. – Вип. IV (48). – С. 23-29.

7. Яценко Н. Регіональна економічна безпека у контексті національної економічної безпеки / Н. Яценко // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – №2. – С. 6.

8. Шевченко О.В. Необхідність змін податкового і бюджетного законодавства для забезпечення зв'язку бюджетного і стратегічного планування місцевостей // Реформування податкової системи України відповідно до європейських стандартів: зб.матер. наук.-практ. конф., 18 грудня 2012 р. / ДПСУ, НУ ДПСУ, НДЦПО. – Ірпінь, 2012. – С. 436-439.

9. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року" від 06.08.2014 № 385 // Урядовий кур'єр. - 2014. – № 160. [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр: [сайт]. – Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-strategiyi-regional>

10. Президент представив "Стратегію реформ-2020": Мета реформ – членство в ЄС [Електронний ресурс] // Президент України Петро Порошенко. Офіційне інтернет-представництво: [сайт]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/31289.html>

11. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р] Урядовий кур'єр. – 2014р. – № 67. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

Надійшла до редколегії 27.01.15